

teriér - pozri *pes*, *animalieri*

E. Landseer: Portrét teriéra (1828)

E. Landseer: Teriér. Pes sa pozerá z dvora (19.st.)

terina - 1.v *archeológii* menej užívané označenie pre širšie vázovité *nádoby* s užším hrdlom
2.ozdobná hlboká stolná misa s vrchnákom; z *keramiky* alebo aj z *kovu*

teriomorfizmus - z gréc. therion – „zvieratá“; gréc. morfia – „tvarový“; tiež *zoomorfizmus*

-včasná forma nábožensko-mystických predstáv (pozri *náboženstvo*) a obradov, v ktorej božstvá vystupujú vo zvieracej podobe

-viera v *prevtelenie* božskej moci do zvieraťa skutočného (*had*, *sova*, *kôň*) alebo fantastického (*sčingra*, *gryf*); neskoršie sa toto zvieracie božstvo stáva sprievodcom alebo *atribútom* príslušného

boha (*Afroditina* holubica, *Martov* vlk) alebo prejavom príslušného boha (*Zeus* v podobe *hada*, *labute* apod.); pozri *metamorfóza*; *teriomorfný štýl*; *vtelenie*; *atribúty*, *symboly*, *alegórie* a *prírovnania*

teriomorfný/zoomorfný - od 2.tis.pr.Kr. používajúci štylizované zvieracie motívy na kultové a dekoratívne ciele; pozri *Pan*, *luristánske bronz*y; ďalej pozri *zoomorfný štýl*

http://www.britishmuseum.org/explore/highlights/highlight_objects/gr/p/perfume_bottle_aryballos.aspx

Macmillan aryballos (protocorintský arybalos, asi 640 pr.Kr.)

teriomorfný štýl - z gréc. *therion* – „zvíra“; *zvierací štýl*; porovnaj *teriomorfizmus*

těrka - český termín pre *roztieradlo*

Terková/Tereková Sonia - S. Delaunayová

termálne okno - polkruhový tvar *okna* v *barokových* stavbách

termidor - franc. – „mesiac horúčav“; obdobie júl – august; pozri *kalendár francúzsky*

terminológia kresťanská - *kresťanská terminológia*

terminológia náboženská - *náboženská terminológia*

terminológia paranormálna - *paranormálna terminológia*

terminus - v starovekom *Ríme* kameň medzi pozemkami, uctievaný susedmi ako *fetiš* o sviatku zvanom *Terminalia*; pozri *rímsky kalendár*; *kameň*

Terminus - *rímsky boh*, ktorého oltárom bol kameň v *Jovovom chráme* na *Kapitole*

www: v rímskom náboženstve boh, ktorý chránil hraničné značky; jeho meno bolo súčasne slovom pre túto značku, ktorá mala podobu hraničného kameňa, nachádzajúceho sa medzi pozemkami; susedia uctievali hraničný kameň terminus ako fetiš o sviatku zvanom terminalia, ktorý sa konal 23.februára; chrám Jupitera Optima Maxima na kopci Kapitol mal pod oltárom kameň, ktorý bol občas identifikovaný ako jeden z aspektov Jupietra, zvaného „terminalis Jupiter“; starovekí spisovatelia verili, že kult Terminusa sa datuje do doby vlády prvého kráľa Romula (tradične 753-717pr.Kr.) alebo jeho nástupcu Numa (717-673pr.Kr.); súčasní bádatelia vidia v kulte Terminusa

prežívanie starého animistického kultu; slávnosť terminalia a posvätenie kameňa opisuje Siculus Flacus ako napúšťanie posvätného kameňa popolom, krvou obetných zvierat barana alebo jahňat'a, vínom, obetovaním plodín, kostí, hniezd; potom nasledovala spoločná slávnosť a chrámové piesne na chválu boha Terminusa

[http://en.wikipedia.org/wiki/Terminus_\(god\)](http://en.wikipedia.org/wiki/Terminus_(god))

H. Holbein Ml.: Terminus

termíny magické - *magické termíny*

termíny v Novom zákone - *Nový zákon (termíny)*

Termosiris - postava z *gréckej mytológie*; bližšie údaje nezistené (záhadný starec, do ktorého *Aténa* premenila *Odysea*, aby ho nápadníci *Penelope* nespoznali a s ktorým sa *Telemachos* stretol na pobreží *Ithaky* v chatrči pastiera Eumaia a spoznal v ňom vlastného otca?)

J. H. Tischbein st.: Telemachos a Termosiris

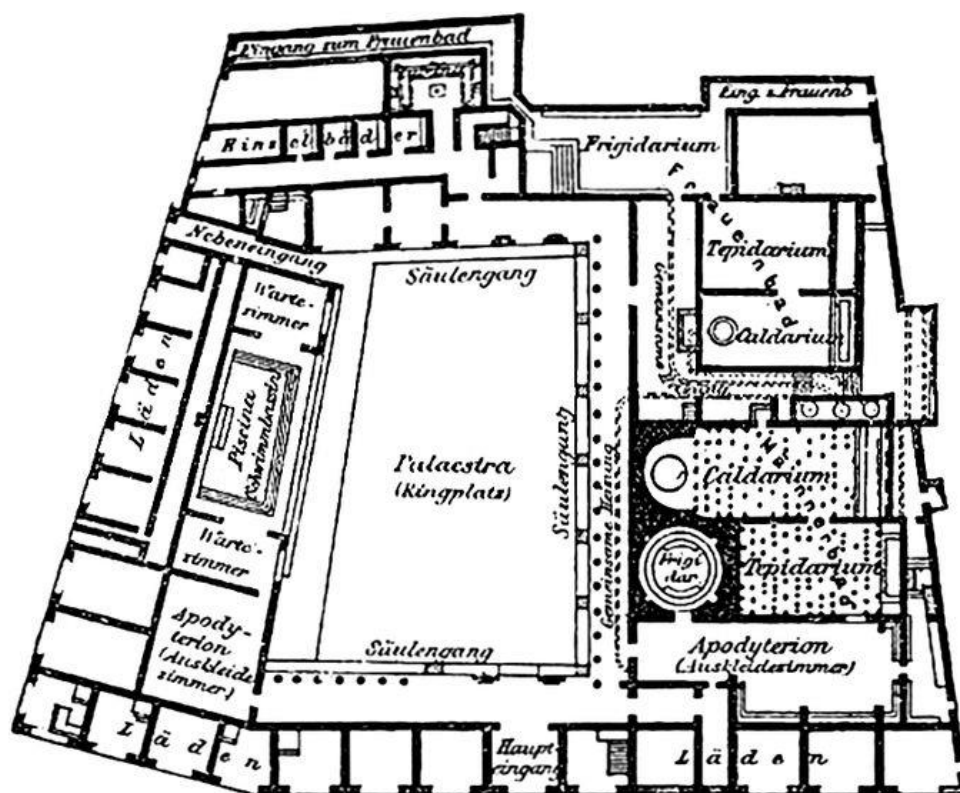
termotlač - tlač priama

termy - verejné *rímske kúpele*, často monumentálne kúpeľné objekty, centrálne vytápané *hypokaustom*, dutými stenami alebo dutými tehľami v dlážke; najdôležitejšie objekty: *apodyterium* (šatňa), *frigidarium* (studený kúpeľ), *tepidarium* (miestnosť s teplým vzduchom), *caldarium* (miestnosť s horúcim vzduchom a nádržou s teplou vodou), *laconicum/sudatorium* (*kúpele parné*); prvé postavené M.V. Agrippou 24 pr.Kr.; pozri *piscina*; *kúpele*

http://pl.wikipedia.org/wiki/Plik:Thermen_pompeij.jpg

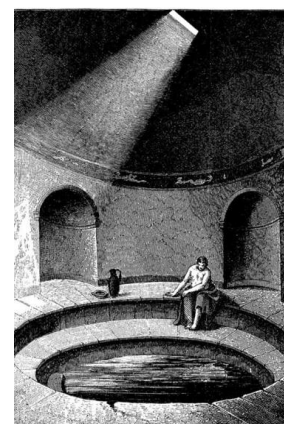
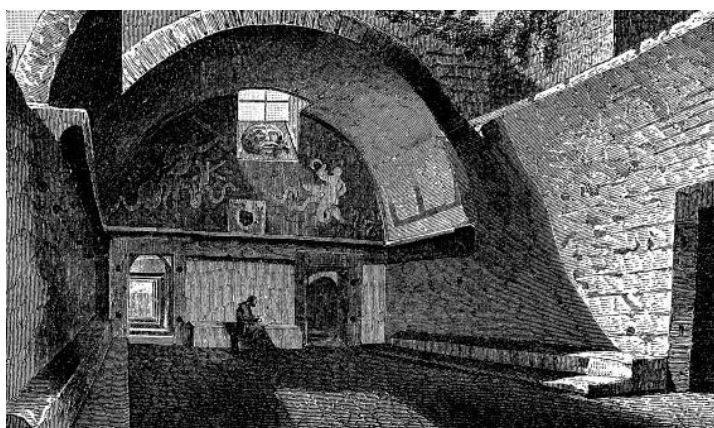
http://da.wikipedia.org/wiki/Fil:Termas_Romanas.jpg

<http://en.wikipedia.org/wiki/Thermae>

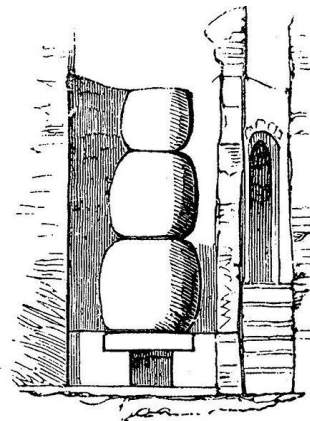
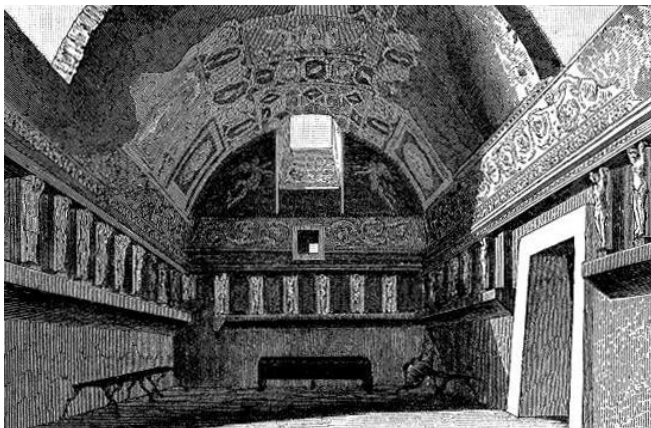

Plan der Thermen zu Pompeji.

Termy v Pompejach

apodyterium v pompejských termách
frigidarium

tepidarium v pompejských termách
kotel milarium

terpentín - riedidlo vyrábané z balzamu; používané na výrobu médií, lakov (pozri *politúra*), fermeže a farieb; získavaný z rôznych druhov ihličnanov

<http://it.wikipedia.org/wiki/Trementina>

http://it.wikipedia.org/wiki/Essenza_di_trementina

terpentín francúzsky - balzam užívaný ako prísada pri výrobe *tempery kazeinovej*; pozri *lak mastixový*

terpentín benátsky - *benátsky terpentín*

terpentín rektifikovaný - pozri *lak damarový*

terpentín štrasburský/balzam štrasburský - získavaný zo strieborných jedlí *Abies pectinata* D.C, rastúcich v Alsasku; pomocná zvláčňujúca a adhezívna látka pre *olejovoživicové laky* užívané ako *médium* pre *olejomalbu*

terpentínové médium - *médium terpentínové*

terpentínový olej - *terpentín*

Terpios - v *gréckej mytológii* otec *Medóna*, hlásateľa v dome *Odysea*

Terpsichoré - gréc. Τερψιχόρη/Terpsichore – „potešenie z tanca“

-v *gréckej mytológii* *Múza* tanca a zborovej poézie; zobrazovaná pôvodne s *lýrou* a brnkadlom, vždy v tanečnej póze; porovnaj *Thaleia/Thália*; podľa jednej verzie matka *Hymena* alebo *Hymenaiona*; podľa jednej povesti jej potomkami boli *Sirény* (Wensleydalová); pozri *tanec*

www: jedna z deviatich Múz, dcér *Dia* a bohyně pamäti *Mnemosyné*; matka *Hymena*, tiež zvaného *Hymenaios* (podľa inej verzie bol *Hymenaios* trácky spevák svadobných piesní), ktorého otcom bol *Apolón*; výraz *hymenaios* znamená svadbu alebo svadobnú pieseň, zvanú *epithalamion*

<http://hu.wikipedia.org/wiki/Terpszikhor%C3%A9>

<http://de.wikipedia.org/wiki/Terpsichore>

Terpsichoré (opus pavementum, Viichten)

Terpsichoré (rímska socha, 2.st.)

Terpsichoré (Hadrianova villa)

H. Goltzius: Terpsichore (rytina zo série Deväť Múz, 1592)

J.-M. Nattier: Terpsichoré

J. Walsh: Terpsichoré (1771)

E. Le Sueur: Terpsichore (1652-1655)

E. Le Sueur: Terpsichore (17.st.)

A. Canova: Terpsichoré (1816)

Terra - lat. zem; v rímskej mytológii náprotivok gréckej bohyne *Gaie*

B. Ammannani: Terra (1556)

terra di Pozzuoli - *pozzuola*

terra habitabilis - *ekumena*

terramary - opevnené *sídliská* z doby bronzovej, najmä pri toku Pádu, napr. v *Latii*; na ich niektoré tradície nadväzuje *villanovská kultúra*

terra nigra - novšie označenie neskororímskej jemnej *keramiky* tmavého povrchu z 1.-2.st.; pozri *keramika rímska*

terra rossa - typ *bolusu* s červeným odtieňom, t.j. bohatým na kyslíčnik železa (pozri *bolus červený*); užívaný na *keramické* výrobky

terra sigillata - lat. terra – „hlina“; sigillum – „pečať“; rímskou kultúrou ovplyvnená *keramika* v *Galícii* a *Hispanii*, z červenkastej plavenej *hlinky* typu *bolusu francúzskeho*, s rastlinnými, figurálnymi a geometrickými *ornamentmi* vytváranými formou (nádobu sa lisovali vo zvláštnych formách s negatívnym reliéfom *dekórom*); najväčší rozvoj v 2.st.; pozri *bolus*, *kolok*; *keramika rímska*

terra tripolitana - typ brusidla, užívaný v *sochárstve*; pozri *brúsenie*, *leštenie*; porovnaj český termín *tripol* (Täubl); slovenský termín *kremelina*

terra verte - *zem zelená*

Tersandros - lat. *Thersandrus*

Tesandros bol posledným tébskym kráľom, vnukom Oidipa, ktorý bol pre ťažký zločin, spáchaný z nevedomosti, vyhnaný zo zeme; po Oidipovi nastúpili na trón jeho synovia *Eteokles* a *Polyneikes*, ktorí sa mali na vláde striedať; napokon Polyneikes vyhnaný Eteokla a ten našiel útočisko v *Argu*; odtiaľ zorganizoval armádu proti *Tébam* a konflikt sa volal *Sedem proti Tébam*; Téby tomuto náporu ubránili, ale padlo pri tom všetkých sedem veliteľov útočiaceho vojska; do

desiatich rokoch ich potomkovia, tzv. *epigoni*, zorganizovalo odvetu, ktorá priniesla Tébam skazu a porážku; v tom čase vládnucci kráľ *Laomadas* v bojoch padol a množstvo obyvateľov mesto opustilo; na trón usadol Polyneikov syn Tersandros; podľa *Homéra* sa zúčastnil na výprave *Achájcov* proti *Tróji*, ale už na ceste zahynul s kráľom *Telefom* v *Mýzii*; podľa *Vergília* naopak bol jedným z Achájcov, ktorí sa v *Trójskom koni* dostali do Tróje a dobyli hrad kráľa *Priama*

<http://it.wikipedia.org/wiki/Tersandro>

Tertulian - (†230); vlastným menom Quintus Septimius Floreus Tertullianus; najvýznamnejší latinsky píšuci kresťanský spisovateľ prelomu 2. a 3.st., ktorý je považovaný za autora základní kresťanskej terminológie v latinskom jazyku; rímsky *patristický* filozof; *cirkevný otec*; zástanca nezlučiteľnosti filozofie a náboženskej viery; odporca zobrazovania kresťanských vieroučných predstáv (porovnaj *obrazoborectvo*); pozri *ranokresťanské umenie*; *vínny lis*, *krst* (Lurker), *lod'* (Hall); *Klaňanie troch kráľov*/*Klaňanie mudrcov* (Hall)

Tervingi - *Tyrþing*

Tesália - *Thesália*

tesárstvo, tesári - pozri sv. *Jozef*, *Kristus ako tesár*; *rezbárstvo*, *kamenárstvo*, *drevo*, *kameň*, *bosa*, *patrón*; *Epeiros*; *atribúty symboly*, *alegórie a prirovnania*

<http://austria-forum.org/af/Heimatlexikon/Holzschiffbauer>

Tesár (maľba na dreve, Catedral de Teruel, Španielsko, 13. st.)

B. Strigel: Mária a Jozef s Ježišom (1505-1506)

Pierre Jean Mariette, F. Vanni (autor predlohy), F. Ragot: Svätá rodina so svätou Annou v Jozefovej dielni (medirytina, 1660-1670)

Ch. Weigel st.: Tesár (medirytina, 1698)

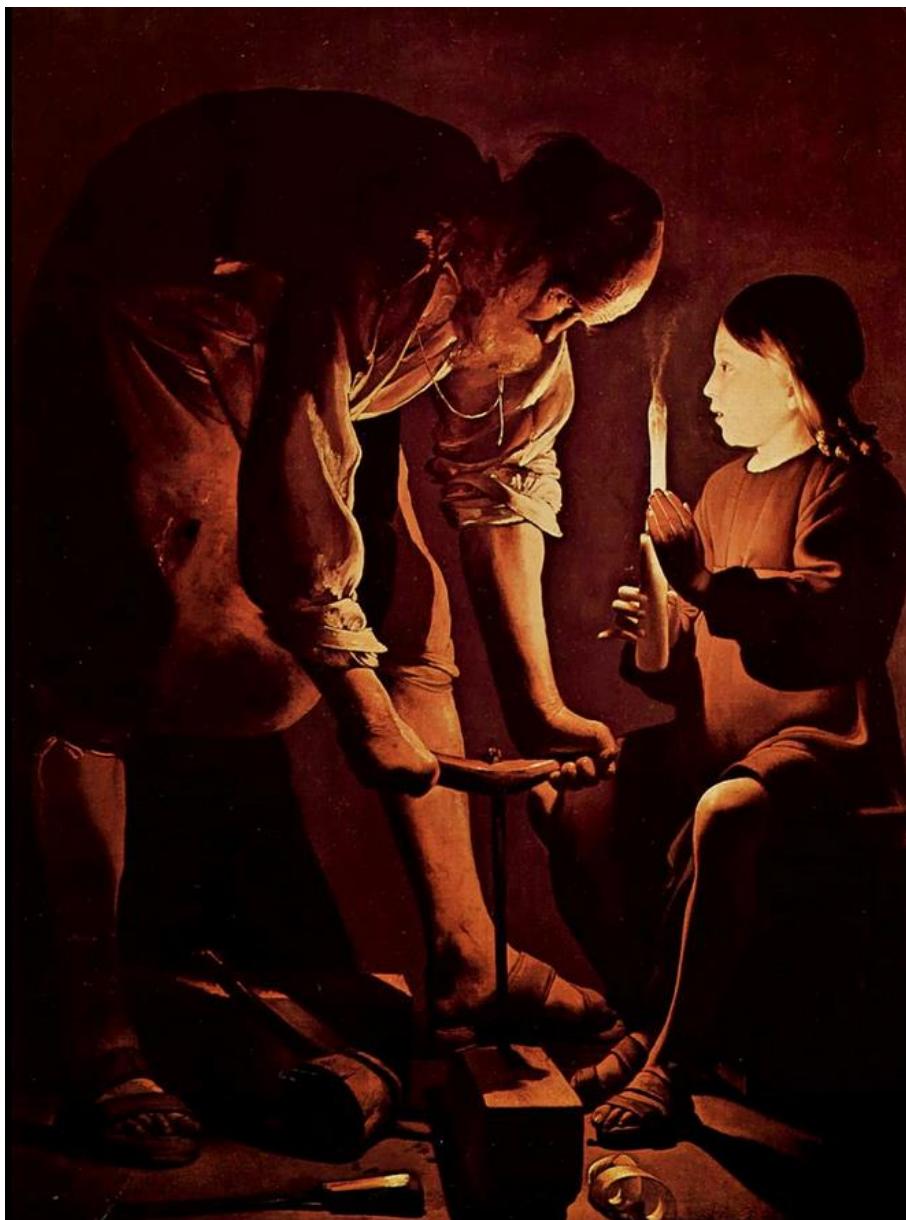
Ch. Weigel st.: Lodný tesár (medirytina, 1698)

Ch. Weigel st.: Tesár (medirytina, 1698)

Ch. Weigel st.: Tesár (medirytina, 1698)

G. de La Tour: Sv. Jozef tesár (1640)

J. Ch. Jegher podľa A. Sallaerta: Kristus ako tesár (drevoryt, ilustrácia ku knihe Judocus Andries: „Perpetua Crux sive Passio Jesu Christi“ 1649)

J. G. Ringle (grafik), B. F. Werner (predloha): Nostický palác v Prahe (lept, rytina, veduta, 1740)

tesaný kameň - kameň tesaný

teselácia, tesellatia - z lat. tessella – „malý štvorček“

www: proces vytvárania dvojdimenzionálnej roviny pomocou opakovania geometrického tvaru bez presahov a bez medzier; teselácie sa často objavujú v umení *M. C. Eschera*, ktorý bol inšpirovaný maurským dekórom dlažby v Alhambre; teselácie sa objavujú v celej histórii umenia od starovekej architektúry po súčasnosť

Teselácia (dlažba v Alhambre)

M. C. Escher: Fasáda domu v Madride

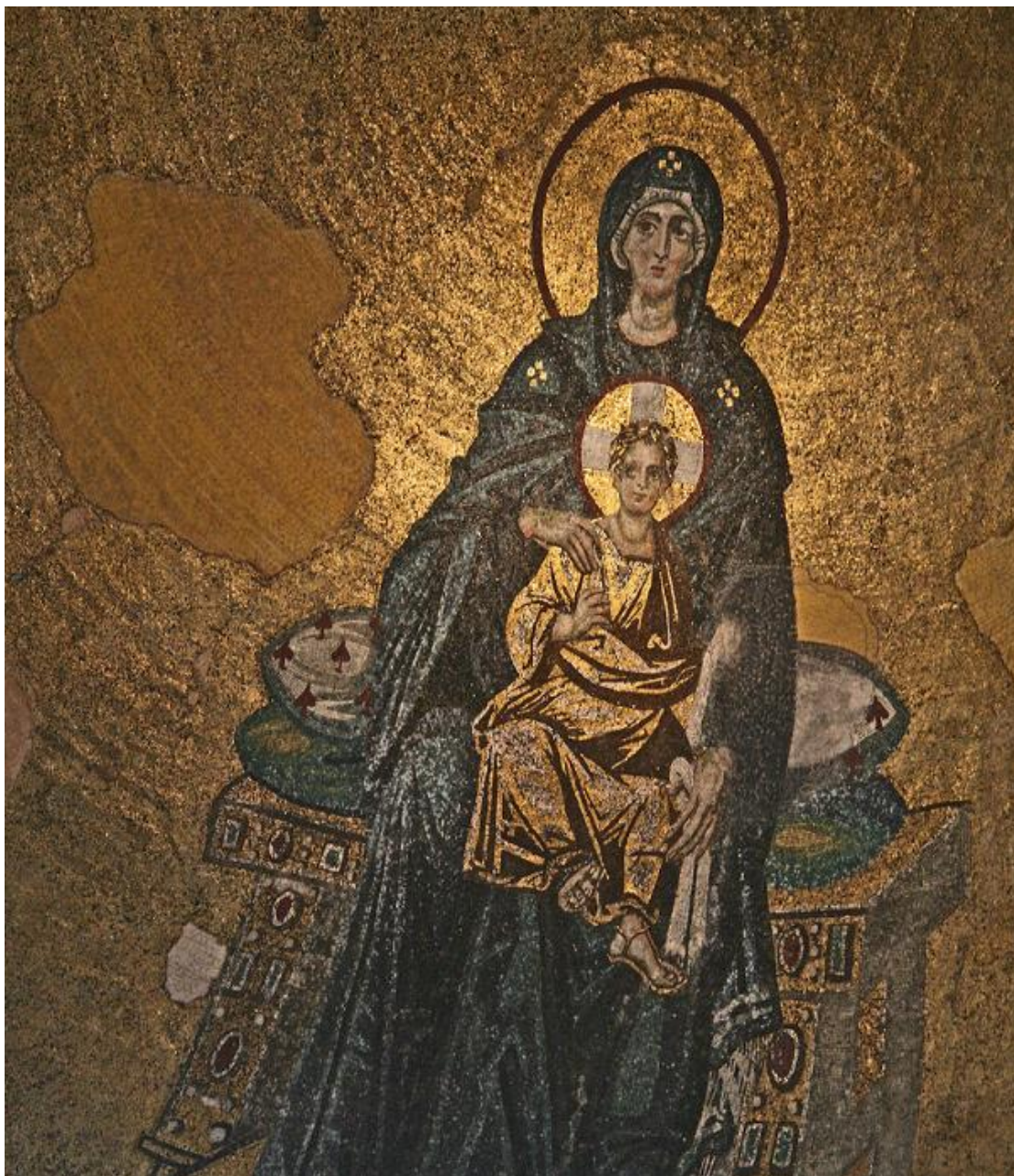
Teseus - Theseus

tesserae - lat.; z lat. tessellatus – „kocka“; drobné kocky z *kameňa, skla* alebo *keramiky* na zhotovenie *mozaiky*; pozri *opus tessellatum, cosmatesque*

<https://en.wikipedia.org/wiki/Tessera>

https://en.wikipedia.org/wiki/Tessera#/media/File:Hagia_Sophia_Interior_Virgin_2007.JPG

[https://mk.wikipedia.org/wiki/%D0%A6%D1%80%D0%BA%D0%B2%D0%B0_%D0%A1%D0%B2%D0%B5%D1%82%D0%B0_%D0%A1%D0%BE%D1%84%D0%B8%D1%98%D0%B0_\(%D0%98%D1%81%D1%82%D0%B0%D0%BD%D0%B1%D1%83%D0%BB\)#/media/File:Empress_Zoe_mosaic_Hagia_Sophia.jpg](https://mk.wikipedia.org/wiki/%D0%A6%D1%80%D0%BA%D0%B2%D0%B0_%D0%A1%D0%B2%D0%B5%D1%82%D0%B0_%D0%A1%D0%BE%D1%84%D0%B8%D1%98%D0%B0_(%D0%98%D1%81%D1%82%D0%B0%D0%BD%D0%B1%D1%83%D0%BB)#/media/File:Empress_Zoe_mosaic_Hagia_Sophia.jpg)

Theotokos (zlatá tesserae, apsida Hagia Sophia, Instambul, 11.st.)

Testa Pietro - (†1650); taliansky barokový umelec, vysoko hodnotený vo svojej dobe aj súčasnosti; grafik, maliar a kresliar, ktorý pôsobil v Ríme; pozri *talianski maliari 17.st.*, *talianski barokoví maliari*, *talianski grafici*

http://en.wikipedia.org/wiki/Pietro_Testa

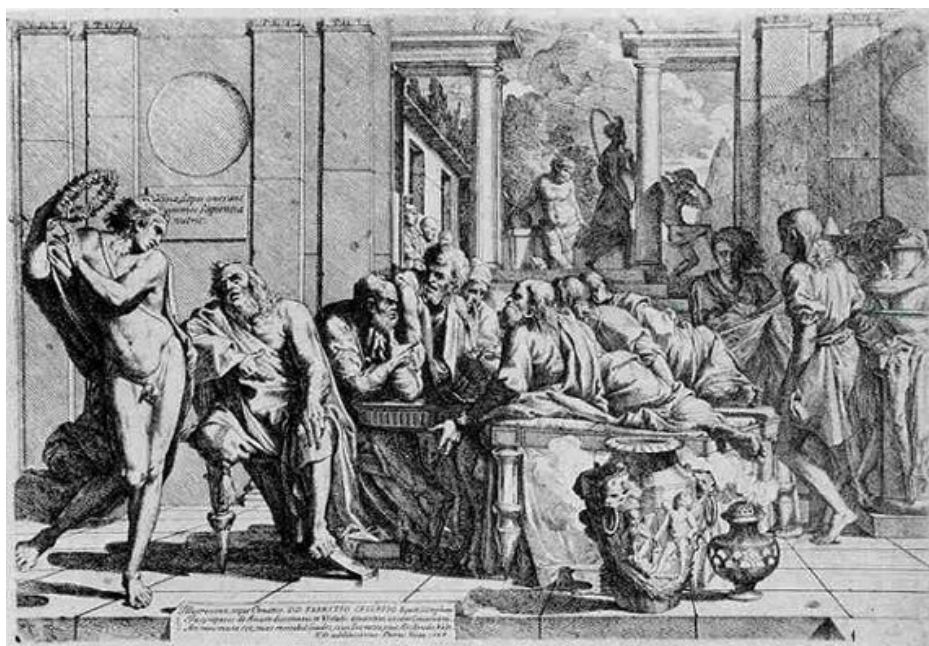
http://www.webumenia.sk/web/guest/graphic/-/staticresults?orderBy=DATING_ASC&items=14&query=&layout=gridLayout&images=true&searchFor=data&page=20

http://es.wikipedia.org/wiki/Pietro_Testa

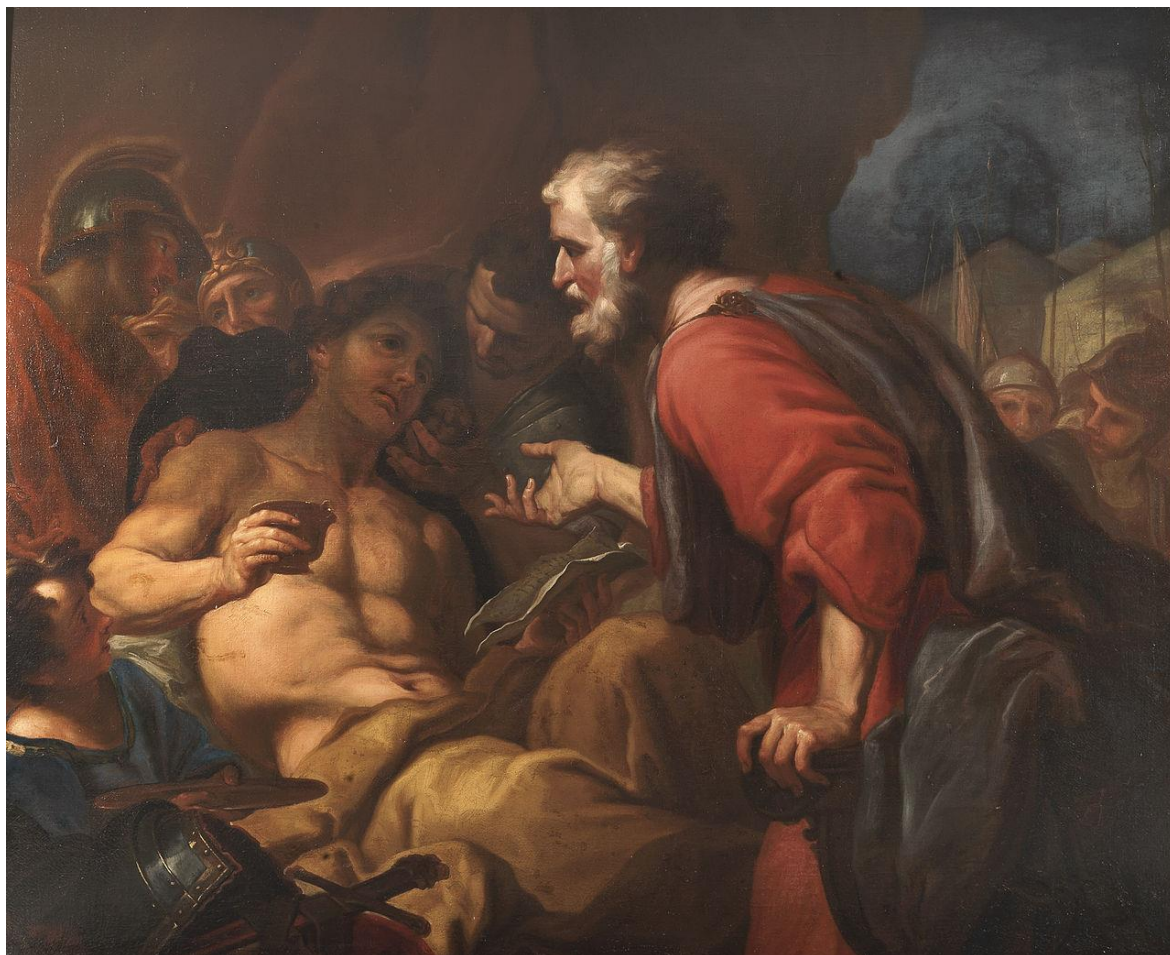
P. Testa: Klaňanie pastierov

P. Testa: Sv. rodina so sv. Annou

P. Testa: Opitý Alcibiades prerušuje symposion (1648)

testament - závet, *posledná vôľa*

A. Molinari: Testament Cata Utica (17.st.)

Testard Robinet - (†1531); francúzsky stredoveký iluminátor a maliar; pracoval pre rodinu Karla, grófa z Angoulême a po jeho smrti u vdovy Louise Savoye; Testard začal svoju kariéru v Poitiers; medzi jeho diela patrí stránky v *misáli* pre použitie v Poitiers, Hodinky La Rochefoucauld a ďalšie dva zväzky hodín

http://en.wikipedia.org/wiki/Robinet_Testard

https://www.google.sk/search?q=Robinet+Testard&esqv=2&biw=1858&bih=995&tbn=isch&imgil=WnVWqQWQe4RzyM%253A%253BtC6nU6wodGfKMM%253Bhttp%25253A%25252F%25252Fcenturiespast.tumblr.com%25252Fpage%25252F628&source=iu&pf=m&fir=WnVWqQWQe4RzyM%253A%252CtC6nU6wodGfKMM%252C_&usg=_1QqI07d1shNwYXJNo9St_pNtIzU%3D&ved=0CC4Qyjc&ei=0EkxVJfTFMbe7AaLr4HIDg#facrc=&imgdii=&imgrc=WnVWqQWQe4RzyM%253A%253BtC6nU6wodGfKMM%253Bhttp%253A%252F%252F38.media.tumblr.com%252F15b9c30f48c4fb0b4351b25953844388%252Ftumblr_mmhttp8riG81qzix81o1_500.jpg%3Bhttp%253A%252F%252Fcenturiespast.tumblr.com%252Fpage%252F628%3B429%3B598

R. Testard: Minerva (1496-1498)

Tešup/Teshub/Teshup - *chetitský (churritský) boh búrky, syn Kumarbiho a otec Šarruma; jeho urartským náprotivkom je Theiseba/Teišeba/Theispas*

http://sk.wikipedia.org/wiki/Chetitsk%C3%A9_n%C3%A1bo%C5%BEnstvo

<http://en.wikipedia.org/wiki/Teshub>

Teššup a jeho syn Šarruma bojujú s démonickým hadom Illujanka

Teta - sestra kňažnej *Libuše*, dcéra *Kroka*; jej sídlo bolo v Tetíne; pozri *české báje*

www: v dobe českého kronikára Kosmasa (†1125) hradisko Tetín, sídlo bájnejskej Tety, už upadalo do zabudnutia; jeho funkciu prevzal stredoveký hrad, ktorý teda časovo nesúhlasí so starovekým hradiskom Krokovej Tety; Teta bola, zrejme rovnako ako jej sestra Kazi a Lišuša, fiktívnou literárnou postavou; ak príbeh o nich obsahuje nejakú realistickú stopu, dnes sa nedá zistiť

J. Mathauser: Krok so svojimi dcérami

Tethys - gréc. Τηθύς/Téthys; ďalšie názvy *Tetys*, *Tetyda*; lat. *Tethys*

Zamarovský: Titánka, dcéra *Gaie* a *Urana*, manželka *Okeana*, ktorému porodila veľa potomkov, predovšetkým všetky rieky a potoky, ktoré ústia do mora, potom tritisíc dcér a ešte tritisíc synov; ich úplný počet nezanechal ani *Homér* a *Hesiodos* a nikto z antických básnikov; do mýtov sa zapísala tým, že počas povstania *Dia* proti *Kronovi* poskytla útočisko *Hére* až do čias, kým nezvíťazil a neodviedol si ju ako manželku na *Olymp*; pozri *teogonia*; porovnaj *Tetis*

- v gréckej mytológii Titánka, dcéra *Urána* a *Gaie*; manželka *Titána Okeána* s ktorým mala morské nymfy *okeanidy*; matka všetkých vnútrozemských vôd; pozri *bohovia vodní*

[http://it.wikipedia.org/wiki/Teti_\(Urano\)](http://it.wikipedia.org/wiki/Teti_(Urano))

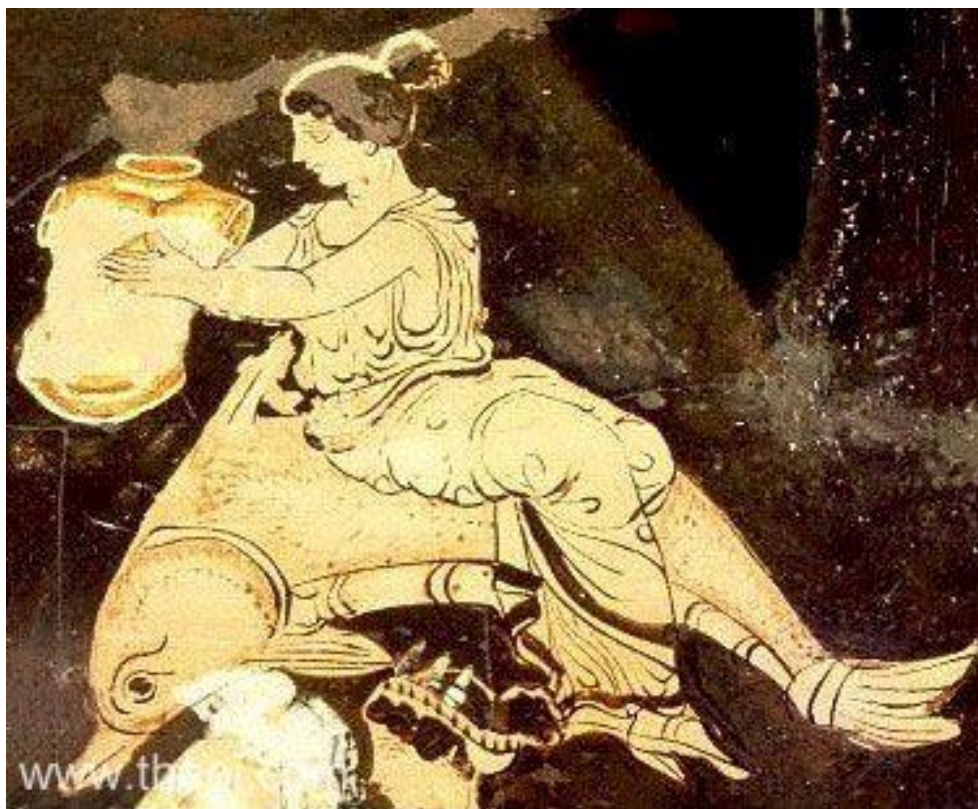
Tethys na Hippokampovi v spoločnosti Nereíd a delfínov (antická keramika)

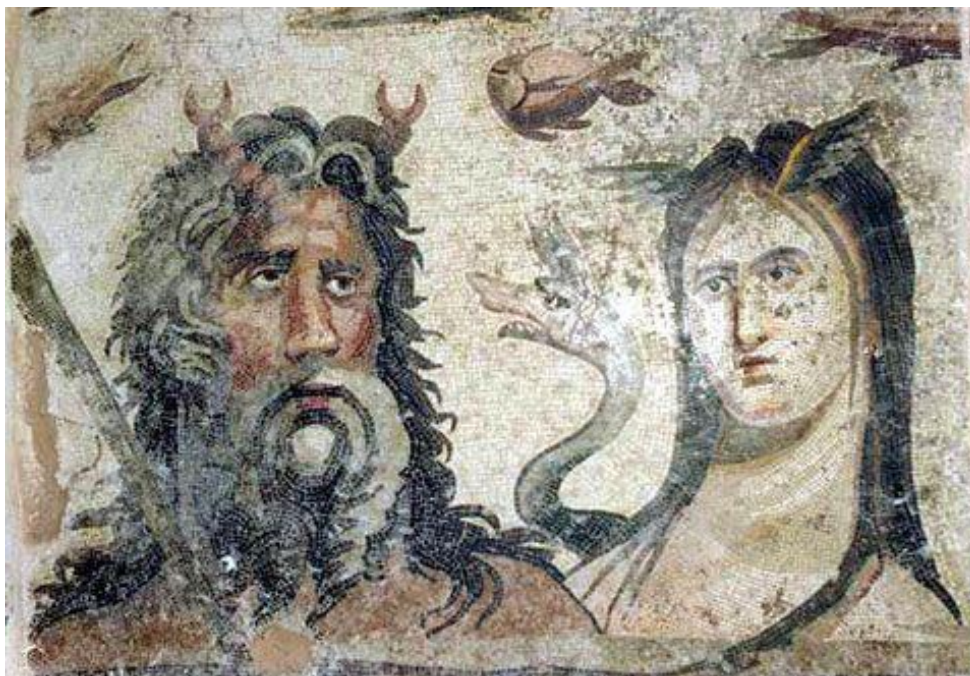
Tethys na delfínovi s Achillovou prilbou (425/401 pr.Kr.)

Tethys a Hippokampus s nymfou nesúcou Achillov pancier (antická keramika)

Tethys na delfínovi s Achillovým pancierom (antická keramika)

Okeanos a Tethys (rímska mozaika zo Zeugma, Turecko)

Tethys (mozaika)

H. Goltzius: Tethys (drevoryt, 1589-1594)

Tetis - *Thetis*

Tetys/Tetyda - *Tethys*

Tezeu - *Theseus*